

University of Groningen

Rechtsvraag

Hoorn, E.

Published in:
Ars Aequi 51 (2002) 9, . blz. 703 ev.

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:
2002

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):
Hoorn, E. (2002). Rechtsvraag: Strafprocesrecht en rechtsinformatica. *Ars Aequi* 51 (2002) 9, . blz. 703 ev.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Rechtsvraag: Strafprocesrecht en rechtsinformatica: Ook een CD-rom voor de verdediging?
Mr. E. Hoorn, sectie strafrecht, mr. J.J. Dijkstra, sectie ICT en recht, Rijksuniversiteit Groningen.

Wobbelke de Vries werkt als advocate in Leeuwarden. Ze heeft al de hele ochtend zitten studeren op het dossier van de zaak Feenstra. Het is een ingewikkelde moordzaak. In haar lunchpauze komt ze een kennis tegen, die bij het parket werkt. Die vertelt haar dat op het parket het hele dossier, dat vijf ordners beslaat, op CD-rom gezet is. Ze legt uit hoe nu met de zoekfunctie met één druk op de knop gevonden kan worden wat er over een bepaald onderwerp is verklaard. Ook de kleurenfoto's uit het originele dossier staan op de CD-rom. Zelfs videofragmenten van de behandeling van de zaak bij 'Opsporing verzocht' kan je ermee op de pc bekijken. Enigszins nijdig loopt Wobbelke terug naar haar kantoor. Zij wil dat CD-rommetje ook. Ze begint hierover tegen haar collega Cassandra van der Dip. Die verzucht dat de marker-pen en de gele briefjes voorlopig wel het hoogst haalbare technologisch gereedschap voor hun kantoor zullen vormen.

Wobbelke laat het er niet bij zitten en belt de handelend Officier van Justitie. Die bromt dat hij helemaal niet weet of wel alle processtukken op die CD-rom staan. Hij wil geen verantwoordelijkheid voor de inhoud nemen. Bovendien vraagt hij zich af of het parket wel het recht heeft om aan Wobbelke een kopie van het zoekprogramma te geven dat bij de CD-rom hoort. Zonder dit zoekprogramma is de CD-rom niet te gebruiken. Hij wil haar dus ook geen kopietje geven. Voordat Wobbelke inwendig kokend ophangt, vraagt ze hem nog even dit standpunt schriftelijk aan haar te bevestigen.

Hoewel Cassandra haar aanraadt haar energie gewoon aan de zaak zelf te besteden, dient Wobbelke een bezwaarschrift ex artikel 32 Sv in. Bij de behandeling van het bezwaarschrift voert het OM onder andere aan, dat de privacy van de getuigen makkelijk geschonden zal kunnen worden als de CD-rom zomaar ter beschikking wordt gesteld van de verdediging. Wat let de verdediging om passages uit het dossier op het net te zetten? De publieke opinie kan zo bespeeld worden, terwijl het onderzoek ter zitting nog moet beginnen. De rechtbank wijst het verzoek van Wobbelke af. Aan de verdachte wordt immers geen kennisneming van processtukken onthouden. Zonder wettelijk verplichting of nadere regeling in een AMvB wil de rechtbank het OM niet dwingen tot afgifte van de CD-rom.

De volgende rechtsvragen doen zich voor:

Heeft de rechtbank de juiste interpretatie gegeven van het begrip processtukken?

Staat er een rechtsmiddel open tegen de beslissing van de rechtbank?

Kan Wobbelke misschien op een andere manier afdwingen om de gelegenheid te krijgen om de CD-rom te gebruiken bij de voorbereiding van haar verdediging?

Moet Wobbelke op het onderzoek ter terechtzitting de beschikking krijgen over de CD-rom?

Kan Wobbelke misschien op het onderzoek ter terechtzitting nog een bepaald verweer voeren of een verzoek doen, waardoor ze toch in de gelegenheid wordt gesteld om de CD-rom bij de voorbereiding van haar verdediging te gebruiken.

Is er inderdaad een wetswijziging nodig om te zorgen dat de verdediging de mogelijkheid krijgt een dergelijke CD-rom te gebruiken?

Hoe zou een AmvB dat het gebruik van een dergelijke CD-rom door de verdediging reguleert eruit moeten zien?

Aanbevolen literatuur: Prof. Mr. H. Franken 'Juridisch theoretische achtergronden', in: prof. Mr. H. Franken, prof. Mr. H.W.K. Kaspersen & mr. A.H. de Wild (red.), Recht en computer, Deventer: Kluwer, 2001, p.33-74.

Groepsbijdragen zijn ook welkom. Eerstejaars kunnen zich met name op de eerste vraag concentreren. Verder staat het een ieder vrij te bezien welke vraag hem of haar het meeste aanspreekt. Bijdragen voor 15 mei a.s. per email inzenden aan E.Hoorn@rechten.rug.nl. Vermeld als onderwerp rechtsvraag Ars Aequi en geef onder uw inzending aan aan welke faculteit u studeert en in welke fase van de studie u bent. Van de inzendingen zal ook een webbased versie op de site van Ars Aequi gepubliceerd worden. U kunt daarom in uw noten ook verwijzen naar op internet gepubliceerde bronnen.

Wat Wobbelke wil.

Inleiding

Is dit een moeilijke rechtsvraag? Klaas Rozemond definieert in zijn proefschrift over constructivistische rechtsvinding¹ een moeilijke rechtsvraag als een rechtsvraag die aanleiding geeft tot veel discussie. De enige reactie die ik ontvangen heb maakt discussie mogelijk en voor het onderwijs is dat genoeg. Het was zeker een moeilijke opdracht. Ook zou het best kunnen zijn dat er in de toekomst veel discussie ontstaat over het onderliggend thema van deze rechtsvraag. Laat ik eerst de onderwijskundige en de maatschappelijke achtergrond van deze rechtsvraag belichten.

Het afgelopen voorjaar is het project “RechtenOnline ICT in het academisch juridisch onderwijs” van de VSNU van start gegaan. Doel van het project is bij te dragen aan het afleveren van academisch gevormde juristen die meer ICT-bewust zijn. Dit kan gerealiseerd worden door een ICT-rijke leeromgeving tijdens de studie. Om hiertoe te komen is de masterclass Rechtenonline² georganiseerd voor docenten van verschillende rechtenfaculteiten. Het doel van deze masterclass was om kennis en ervaring op te doen over het gebruik van de mogelijkheden van ICT in het rechtenonderwijs en daar iets mee te doen. Docenten uit verschillende universiteitssteden en met verschillende expertise werden bij elkaar gebracht. Er zal materiaal ontwikkeld worden dat voor verschillende faculteiten bruikbaar is. Van de deelnemers ben ik de enige die strafrechtonderwijs geeft. Ars Aequi is van oudsher een forum voor studenten van verschillende faculteiten. Ik hoopte dat de lezers zich konden verplaatsen in de situatie van Wobbelke. En daardoor gemotiveerd zouden zijn om met de kennis die zij in hun strafrechtelijk onderwijs hebben opgedaan bij te dragen aan de gedachtevorming over de onderliggende vraagstelling van digitalisering van het strafproces. Een web-based versie van de reacties op deze rechtsvraag biedt dan de mogelijkheid om verschillende invalshoeken op de vraagstelling te presenteren³. Nu ik slechts een enkel antwoord heb ontvangen kan ik me beperken tot een antieke onderwijsvorm: de dialoog⁴.

Er wordt wel gezegd dat inzicht in de maatschappelijke gevolgen van informatisering voor het recht een verandering van paradigma (mindshift) vergt.⁵ Zo wekt bijvoorbeeld de huidige reclame van de internetprovider Tiscali de indruk dat mondiale rechtvaardigheid vandaag de dag gerealiseerd kan worden door een goede internetverbinding. Zit daar iets in? De CD-rom waarover Wobbelke de beschikking wil krijgen kan in dat licht opgevat worden als een metafoor voor de toegankelijkheid en bruikbaarheid van relevante informatie. De maatschappelijke relevantie van het aldus gepresenteerde probleem kan als volgt onderbouwd worden. De automatisering van het werk bij politie, justitie en rechterlijke macht

¹ Klaas Rozenmond, *Strafvorderlijke rechtsvinding* (diss. Amsterdam VU), Deventer: Gouda Quint 1998.

² <http://www.rechtenonline.nl>

³ zie: hierover de bijdrage van Gareth Davies en Esther Hoorn, *Information Technology, Teaching, and Non-linear expression* onder the presentations from the Seville conference. <http://elfa.bham.ac.uk/default.htm>

⁴ Indicaties voor de beantwoording van de opgeworpen vraagpunten zijn min of meer bedekt in het navolgende verwerkt. Mocht ik nog reacties van studenten of collega's ontvangen (E.Hoorn@Rechten.rug.nl), dan zal ik die graag in de web-based versie van het antwoord verwerken.

⁵ zie hierover bijvoorbeeld Richard Susskind, *The Future of Law, Facing the Challenges of Information Technology*, Oxford: University Press, 1996 of Peter W. Martin *Digital Law: Some Speculations on the Future of Legal Information Technology* <http://www.law.cornell.edu/papers/fut95fn1.htm>

beperkt zich niet meer tot het verhogen van de effectiviteit van vroegere werkprocessen. Het verandert het werk. Zo leert de student dat de Officier van Justitie de tenlastelegging maakt. Feitelijk doet in vrijwel alle gevallen een parket-secretaris dit met behulp van het computerprogramma Compas. Mijn eerste leerdoel voor de student is om het strafproces eens te zien als keten, waarin informatie bewerkt wordt. Laat ik hier Hans Franken⁶ citeren:

“Het is van belang, dat wij ons realiseren, dat het justitiële apparaat een keten vormt van handelingen (bijvoorbeeld constatering van een strafbaar feit, beslissing over de vervolging, beslissing met betrekking tot een sanctie en executie), waarbij diverse zelfstandige organisaties zijn betrokken, die informatie van elkaar nodig hebben. Het gaat hier om ‘keteninformatisering’, waarbij al deze organisaties inspelen op elkaar. Men kan deze stand van zaken vanuit een louter instrumentele optiek bezien, maar ook de mogelijkheden van bedreiging van het individu door een zekere dehumanisering verdient aandacht.”

Nu wordt er gewerkt aan een opvolger van Compas, het GPS-systeem, dat uiteindelijk een aanzet moet vormen tot het digitale dossier. Dit gebeurt in een samenwerking tussen OM en rechterlijke macht, terwijl de advocatuur niet bij dit ontwerpproces is betrokken. Het lijkt me relevant hoe de huidige generatie studenten, die opgegroeid is met de computer, hier tegenaan kijkt. Het lijkt me voor studenten uitdagend om vragen die hiermee verband houden nader te onderzoeken.

Wim de Boer, de Groningse avondstudent die reageerde op de rechtsvraag volgde ten tijde van de beantwoording van deze rechtsvraag het eerstejaarsvak bestuursrecht. Dat bepaalde zijn insteek. Ik heb aangegeven hoe de vraagstelling technisch juridisch ingebed is en waarop de discussie over het begrip processtukken zich in het verleden heeft gericht. Zo zijn wij samen tot een standpuntbepaling gekomen: een ideale onderwijssituatie. Het onderwijsproces moet mijns inziens niet in de eerste plaats gericht zijn op kennisoverdracht van docent naar student, maar op een poging tot gemeenschappelijke kennisconstructie.⁷

Wobbelke 's woede

Wobbelke 's woede is opgewekt door de bezwaren die de Officier aandraagt tegen haar verzoek om te mogen beschikken over de CD-ROM. Eén van deze bezwaren houdt verband met het auteursrecht op het zoekprogramma. Dit klinkt als een reëel bezwaar. Een ICT-bewuste jurist zou direct overzien dat argumenten die verband houden met de verantwoordelijkheid van de Officier van Justitie voor de toegankelijkheid van het procesdossier beslissend moeten zijn en niet dit met de software samenhangende probleem. Ik laat hierover mijn collega Jaap Dijkstra⁸ van de sectie Recht en ICT aan het woord.

“Een bijkomstig probleem bij de verstrekking van de CD-ROM aan derden is de verstrekking van het zoekprogramma dat nodig is om van de informatie op de CD-ROM gebruik te kunnen maken. Als het OM zelf niet het auteursrecht op het zoekprogramma heeft maar slechts een beperkte gebruikerslicentie dan mag het OM niet zonder toestemming van de auteursrechthebbende het programma aan derden verstrekken. Voor het maken van een dergelijke kopie, en zelfs voor het maken van een kopie naar het werkgeheugen, is toestemming van de

⁶ H. Franken, H.W.K. Kaspersen & A.H. de Wild, Recht en Computer, Deventer: Kluwer, 2001, vierde druk, p. 60

⁷ Een zeer inspirerende auteur op dit vlak is Paul Maharg zie: <http://www.law.strath.ac.uk/public/staff/paulmaharg/>

⁸ <http://rint.rechten.rug.nl/default.asp?p=/personeel/Jaap.html>

auteursrechthebbende nodig (vandaar de gebruikerslicentie). Meestal is het softwarebedrijf dat het programma ontwikkeld heeft de auteursrechthebbende. Dit bedrijf moet dan wel willen meewerken aan de verstrekking van hun programma aan derden en de eventuele kosten die hieraan verbonden zijn (licenties voor specialistische software kunnen erg prijzig zijn) zullen door het OM of de verdediging moeten worden gedragen. Dit soort ‘praktische problemen’ is al vaker door de overheid onderschat bij de overweging om juridische informatievoorziening aan het bedrijfsleven over te laten.”

Wim de Boer ging in op het punt dat de Officier geen verantwoordelijkheid wilde nemen voor de inhoud van de CD-ROM.

“Het is terecht dat de advocate in het belang van de verdediging van haar cliënt alle moeite doet en daarop alle juridische wegen probeert te bewandelen teneinde de CD-rom te kunnen onderzoeken op gegevens die voor haar cliënt ontlastend kunnen zijn. De officier van justitie geeft immers de indruk door te zeggen dat hij niet weet of alle processtukken wel op de CD-rom staan impliciet te kennen dat de CD-rom en de processtukken geen identieke gegevens bevatten en dat hierdoor ook de mogelijkheid bestaat dat er op de CD-rom gegevens staan die niet door de officier van justitie aan de processtukken zijn toegevoegd. Omwille van de relevantieregel is het voor de verdediging belangrijk om te onderzoeken of niet in het nadeel van verdachte alleen voor hem/haar belastende gegevens aan de processtukken zijn toegevoegd, het een en ander kan zonder opzet door de officier van justitie zijn gedaan omdat deze niet primair het belang van de verdachte behartigt.”

Dit standpunt raakt de kern van de zaak. Juist bij samenstelling van de processtukken ten behoeve van een rechterlijke toetsing moet het OM mede het belang van de verdediging op het oog hebben. In het Dev Sol arrest⁹, gewezen ten tijde van de parlementaire enquête naar opsporingsmethoden, legde de HR vast dat in het dossier stukken dienen te worden gevoegd die redelijkerwijze van belang kunnen zijn hetzij in voor de verdachte belastende hetzij in voor hem ontlastende zin. Contrôle over de opsporing stond in die tijd centraal. Zo expliciteerde de HR in een later arrest over videobanden¹⁰ het volgende. “Indien de verdediging de betrouwbaarheid of de rechtmatigheid van de verkrijging van door de verdachte ten overstaan van de politie afgelegde verklaring betwist, behoren door de verdediging aan te duiden gedeelten van de opnamen die deze betwisting kunnen ondersteunen, als redelijkerwijze van belang zijnde stukken in beginsel aan de processtukken te worden toegevoegd.” In zijn noot onder dat arrest formuleert ‘t Hart het hierin besloten probleem als volgt. “... dat het zelfs voor de meest ‘magistratelijke’ OVJ erg moeilijk is om precies te beoordelen wat relevant is vanuit het perspectief van de verdediging.” Zou daarom niet het OM positief moeten staan ten opzichte van het verlangen van Wobbelke om net zo makkelijk als deze overheidsorganisatie kennis te kunnen nemen van de processtukken? Zou de verdediging dan ook niet beter bij kunnen dragen aan ‘the adversarial trial’? Een recent arrest van de HR¹¹ lijkt erop te wijzen, dat zodra de rechter van de CD-rom gebruik zou maken, de verdediging hierop ook recht heeft. Afgezien daarvan dwingt het standpunt van Wim de Boer niet tot het beschikbaar maken van de CD-rom. De raadvrouw zou primair om toevoeging van de ontlastende gegevens aan de processtukken moeten verzoeken. Het is zinvol om een onderscheid te maken tussen wat processtukken zijn en hoe de kennisneming daarvan plaats kan vinden. De vraag blijft of de procedure van art. 32 Sv ook een voorziening biedt voor de wijze waarop kennisneming van processtukken kan geschieden.

⁹ HR 7 mei 1996, NJ 1996/687

¹⁰ HR 21 oktober 1997, NJ 1998/133

¹¹ zie HR 26-02-2002, nr. 02158/99B

Het begrip ‘processtukken’ is in het Wetboek van Strafvordering niet gedefinieerd. De politie maakt op grond van artikel 152 Sv van alles wat ter opsporing wordt verricht ten spoedigste proces-verbaal op. Vervolgens neemt de OvJ de verantwoordelijkheid voor de beslissing welk materiaal aan de rechter wordt voorgelegd. De casus richt zich op de fase waarin de OvJ tot taak heeft aan de verdachte op diens verzoek toe te staan om van de processtukken kennis te nemen (art. 30 Sv). Na de betekening van de dagvaarding mag de verdachte kennisneming van processtukken niet worden onthouden (art. 33 Sv). Ingeval aan de verdachte processtukken worden onthouden, opent art. 32 Sv de mogelijkheid om tegen deze handeling van de OvJ een bezwaarschrift in te dienen. Voor de raadsman vinden de artikelen 30-34 Sv overeenkomstige toepassing (art. 51 Sv).

In de onderhavige casus heeft Wobbelke, zoals gebruikelijk¹², afschriften van de processtukken ontvangen. Ook de wijze waarop de verdachte en de verdediging kunnen kennisneming van de processtukken heeft de aandacht van de wetgever gehad. Zo spreekt artikel 33 Sv van kennisneming van alle processtukken in het oorspronkelijk of in afschrift. De wetgeving was daardoor bestand tegen de uitvinding van het kopieerapparaat. Daarnaast opent art. 34 Sv de mogelijkheid om bij AMVB over de wijze van kennisneming nadere regels te stellen¹³. Interessant is nog art. 137 Sv waarin is vastgelegd dat onder de bevoegdheid tot kennisneming van de processtukken wordt begrepen die tot het maken van aantekeningen daaruit. Hieraan zou een argument ontleend kunnen worden dat het de wetgever naar de toenmalige stand van de techniek al te doen was om het optimale gebruik van de processtukken voor de verdediging.

Ten onrechte zou door de vergelijking met de Cd-rom de indruk kunnen ontstaan dat er bij één strafzaak één statisch procesdossier wordt gevormd. Dit miskent dat het OM vanaf het moment dat het iemand als verdachte aanmerkt telkens voor de respectievelijke rechterlijke toetsingen een procesdossier dient samen te stellen van de stukken die voor die toetsing relevant zijn¹⁴. E. Myjer nam op de werkconferentie “Recht op stukken” in 1996¹⁵ al stelling tegen de praktijk dat verdachte en verdediging afhankelijk is van het tijdstip dat de politie belooft de stukken in te zenden. Ook het tijdstip waarop informatie wordt ontvangen is van belang voor de toegankelijkheid van het procesdossier.

Door de naamgeving¹⁶ van Wobbelke is al gesuggereerd dat de verantwoordelijkheid van het Openbaar Ministerie in deze afgezet kan worden tegen het uitgangspunt van bestuurlijke transparantie dat ten grondslag ligt aan de Wet Openbaarheid van Bestuur¹⁷. Dit terrein heeft Wim de Boer verkend. Het is echter sterk de vraag of het mogelijk en wenselijk is dat het verzoek van Wobbelke wordt aangemerkt als een Wob-verzoek¹⁸.

¹² Zie de circulaire Kennisneming door raadslieden van dossiers in strafzaken tegen verdachten van de MvJ d.d. 22-02-1971, H. afd RO nr 74/871, inwerkingtreding 01-04-72.

¹³ Dit is gebeurd bij KB van 4 december 1925 Stb . no. 462 waarbij in Reglement I van de Wet RO de art. 51a-51d zijn ingevoegd. Meer hierover

¹⁴ Zie HR 26-2-2002 nr. 02158/99B, waarin de HR ook voor de raadkamerprocedure naar aanleiding van een beklag over inbeslagneming nadrukkelijk art. 30 Sv als uitgangspunt neemt.

¹⁵ Op 29 november 1996 werd door de Nederlandse Orde van Advocaten in samenwerking met de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak de werkconferentie ‘Recht op stukken’ georganiseerd. Aan deze conferentie namen o.m. advocaten, leden van het Openbaar Ministerie, rechters en wetgevingsjuristen van het Ministerie van Justitie deel. In het mei-nummer 1997 van Trema zijn bewerkingen van de voordachten van Myjer en Willems opgenomen.

¹⁶ Wobbelke is overigens genoemd naar de muze van de Friese dichter Gysbert Japiks.

¹⁷ De afbakening met de Wet bescherming persoonsgegevens zou nader onderzoek vergen.

¹⁸ Zie hierover P.J. Baauw, Melai suppl. 109, aantekening 5d. bij art. 34 Sv en het hieronder bij noot 19 genoemde artikel van L.J.A. Damen.

“De wet openbaarheid van bestuur (WOB) is van toepassing op de officier van justitie omdat hij werkt onder verantwoordelijkheid van een bestuursorgaan ex art 1a lid sub a WOB, nl. de minister van justitie. Aan het hoofd van het arrondissementsparket staat een officier van justitie (art 136 lid 2 Wet RO). Onder verantwoordelijkheid van het OM heeft dit arrondissementsparket immers het dossier, fotomateriaal en TV fragmenten op de bewuste CD-rom vastgelegd. Vandaar dat het bezwaar op het besluit van de OvJ door de advocate wordt ingediend bij het bestuursorgaan dat het besluit heeft genomen (art 6:4 Awb) dus bij de OvJ. Het OM wijst het verzoek af; dit besluit dient ex art 3:46 en 3:47 Awb te berusten op een deugdelijke motivering en zo mogelijk te vermelden krachtens welk wettelijk voorschrift. Tegen dit besluit kan de advocate in beroep gaan bij de rechtbank (sector bestuursrecht) in Leeuwarden (art 8:1 Awb).

De belangenafweging welke de rechtbank bij het besluit op bezwaar heeft gemaakt is enerzijds het belang van bekendmaking voor de advocate/verdachte, en daardoor ook algemene openbaarheid van het strafdossier van het OM, en daartegenover het belang ex art 10 lid 2 sub c (belang vervolging strafbare feiten) en sub e (belang van eerbiediging persoonlijke levenssfeer) een relatieve uitzonderingsgrond van de WOB. Bij de motivatie van het besluit op het ingediende bezwaar beroept zich de rechtbank op het belang van privacy van de getuigen (art 10 lid 2 sub e WOB) en daarnaast op het argument dat er geen kennisneming van de processtukken aan de verdachte/advocate worden onthouden.

Mijn persoonlijke mening is dat er een groot bezwaar kleeft aan het ter beschikking verkrijgen van een strafdossier via toepassing van de Wet openbaarheid van bestuur. Het grote bezwaar is dat met het verkrijgen van toestemming ook een algemene openbaarheid ontstaat vanwege het feit dat de informatieverstrekking niet selectief mag zijn en er dus problemen ontstaan op het gebied van de relatieve uitzonderingsgronden van art 10 lid 2 WOB, zoals ook door de rechtbank in het besluit op bezwaar terecht aangevoerde argument van bescherming van de privacy¹⁹.

Het strafprocesrecht kan op dit punt meer waarborgen bieden dan het bestuursrecht, zowel voor verdachte maar ook voor slachtoffer en betrokkenen, als er een verruiming kan worden gecreëerd voor de verdediging ten aanzien van de toegankelijkheid van het procesdossier. Door een dergelijke verruiming van bevoegdheden voor de verdediging komt er wel een grotere verantwoordelijkheid te liggen bij de advocatuur om vertrouwelijk met de informatie om te gaan. De professionele inhoud van de advocatuur met vormeisen en wettelijke basis in de Advocatenwet neergelegd lijkt samen met disciplinair toezicht door de Orde van Advocaten en Tuchtrechtspraak meer garantie te geven voor respectvolle behandeling van informatie dan het door prof.mr. L.J.A. Damen recent in *Ars Aequi*²⁰ betitelde oneigenlijk gebruik van de Wet openbaarheid van bestuur.”

Conclusie

Zo komen wij tot de conclusie dat binnen het strafprocesrecht gezocht moet worden naar oplossingen om ook in het informatietijdperk de toegankelijkheid van het procesdossier voor de verdediging gelijke tred te laten houden met de middelen, die het OM ter beschikking staan. In het perspectief van Franken kan toegankelijkheid van informatie voor de verdediging, die als taak heeft zich te focussen op de belangen van de individuele verdachte, een waarborg tegen dehumanisering bieden.

Groningen, juli 2002, Esther Hoorn

¹⁹ ABRvS 25 april 2000, AA 2000, pp. 663-71 "voetbalvandalen".

²⁰ L.J.A. Damen, 'De toepassing van de Wob in de zaak-Marianne Vaatstra' AA 2002, 51, pp. 282-289.